

آسیب‌شناسی نظام آموزش برنامه‌ریزی شهری در ایران در تناسب با حرفه*

مجتبی شریف‌نژاد^۱ - محمدرضا پورجعفر^{۲*} - سید مهدی خاتمی^۳

۱. دکتری شهرسازی، دانشکده هنر، گروه شهرسازی، دانشگاه تربیت‌مدرس، تهران، ایران.
۲. استاد گروه شهرسازی، دانشکده هنر، گروه شهرسازی، دانشگاه تربیت‌مدرس، تهران، ایران (نویسنده مسئول).
۳. دانشیار گروه شهرسازی، دانشکده هنر، گروه شهرسازی، دانشگاه تربیت‌مدرس، تهران، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۰۹ تاریخ اصلاحات: ۱۴۰۳/۰۲/۲۳ تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۳/۰۸/۲۵ تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۹/۲۹

چکیده

پس از تفکیک رشته گرایش‌های شهرسازی در سال ۱۳۸۷ و حرکت به سوی نظام تخصصی شهرسازی، در سال ۱۳۹۲ در نهایت برنامه و سر فصل درسی رشته کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی شهری مصوب و ابلاغ گردید. عدم بازنگری و به‌روزرسانی این برنامه در طول ۱۰ سال گذشته از یک طرف و شکاف بین محتوای نظام آموزشی و نظام حرفه و عدم تناسب بین این دو نظام از طرف دیگر، موجب ناکارآمدی خروجی نظام آموزشی در ارتباط با حرفه شده و نارضایتی اساتید، دانشجویان، مشاورین حرفه‌ای و نهادهای کارفرمایی را به همراه داشته است. البته متغیرهای مداخله‌گر متعددی همچون نظام سیاسی، مدیریتی، اقتصادی و غیره در شکل‌گیری شکاف نظر و عمل شهرسازی موثر هستند، لیکن در این مقاله صرفاً رابطه نظام آموزش با حرفه بررسی شده است. از این نظر هدف این پژوهش، آسیب‌شناسی نظام آموزش برنامه‌ریزی شهری در ایران در تناسب با حرفه است. بدین منظور در گام نخست بواسطه روش فراتحلیل کیفی، منابع معتبر مرتبط پژوهشی داخلی و خارجی بررسی و استنتاج گردید؛ سپس در گام دوم، ساختار برنامه آموزشی هفت دانشگاه برتر در زمینه آموزش برنامه‌ریزی شهری بررسی و نکات مهم استخراج شد. در نهایت با تلفیق یافته‌های پژوهشی و تجارب دانشگاهی، آسیب‌شناسی نظام آموزش برنامه‌ریزی شهری در ایران ارائه گردید. نتایج پژوهش حاکی از تاثیر سه لایه‌ی به هم پیوسته با سه مقیاس عملکردی کلان، میانه و خرد در بروز مسئله است. لایه نخست به رویکرد کلان نظام آموزش عالی و دانشگاه‌ها در چارچوب‌سازی نظریه آموزش بر می‌گردد. در لایه دوم روش‌شناسی نظام آموزش رشته در قالب سرفصل دروس تدوین می‌گردد و لایه سوم به فضای درس، شامل محتوای درس، رویه‌ها و فرآیندها، روابط، امکانات و سازوکارهای پشتیبانی اشاره دارد.

واژگان کلیدی: آسیب‌شناسی، آموزش، برنامه‌ریزی شهری، حرفه.

* این مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول با عنوان «تبیین چارچوب نظام آموزش رشته برنامه‌ریزی شهری در تناسب با حرفه، مبتنی بر رویکرد مسئولیت اجتماعی دانشگاه» است که با راهنمایی نویسنده دوم و مشاوره نویسنده سوم در سال ۱۴۰۲ انجام گرفته است.

** E-mail: pourja_m@modares.ac.ir

۱. مقدمه و بیان مسئله

گسترش روزافزون جمعیت شهرها و به تبع آن بروز مشکلات پیچیده و رو به ازدیاد در پرتو تغییرات ماهوی در اجزای سیستم شهرها در قالب جرم، انرژی و اطلاعات، باعث بروز تغییرات در ابعاد مختلف شهرها شده است. در این بین سیستم آموزش شهرسازی در کشور با تکیه بر توانمندی‌ها و تجارب برگرفته از چندین دهه آموزش در دانشگاه‌های کشور، سعی بر حل این مشکلات داشته و دارد. پیش‌فرض هر نوع آموزش و محتوای آموزشی، در نهادهای آموزشی و پرورشی آن است که «حاصل دانستن، علم یافتن و در نهایت عمل کردن است»، اما بررسی و آگاهی از بازده و نتیجه تلاش این نهادها و شنیدن مشکلات و گله‌مندی‌های حرفه‌مندان، دانشجویان، کارفرمایان، اساتید و حتی عموم مردم، مبین شکافی زیاد میان حوزه دانسته‌ها با حوزه عمل و حرفه شهرسازی است (Irvani 2008, 7; Quoted from Ahmadabadi Arani, Farahani Farahani, and Ahmadi Hedayat 2016, 302).

از آن‌جا که یکی از اهداف آموزش شهرسازی، تربیت متخصصان و حرفه‌مندان به‌منظور حل معضلات و مشکلات شهری است و از آن‌جا که موضوعات و مشکلات شهری دائماً در حال تغییرات ماهوی و رویه‌ای هستند، لازم است نظام آموزش شهرسازی به‌طور مرتب در هماهنگی با حرفه شهرسازی دچار تحول شده و بستر لازم برای تغییرات به وجود آمده را فراهم آورد (Talebi, Habib, and Itsam 2015).

آموزش شهرسازی در ایران با تأسیس گروه شهرسازی در سال ۱۳۴۴ در دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران آغاز گردید (Talebi, Farah, and Itsam 2016). پس از تفکیک رشته گرایش‌های شهرسازی در سال ۱۳۸۷ و حرکت به‌سوی نظام تخصصی شهرسازی، در سال ۱۳۹۲ در نهایت برنامه درسی رشته کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی شهری به دلایلی چون تغییرات جمعیتی و شهرنشینی، تغییر در محتوای دروس برنامه‌ریزی نظیر روش‌های کمی و کیفی، لزوم توسعه نوآوری و خلاقیت و از همه مهم‌تر شکل‌گیری دوره کارشناسی شهرسازی در سال ۱۳۸۷ و لزوم انطباق برنامه درسی مقطع ارشد با دوره کارشناسی مورد بازنگری قرار گرفت (Ministry of Science 2012). که از سال ۱۳۹۲ تاکنون این برنامه مورد بازنگری و به‌روزرسانی قرار نگرفته است.

روند صعودی افزایش تعداد دانشجویان شهرسازی به‌خصوص در سال‌های اخیر، ابهام در رابطه حرفه و رشته، عدم رضایت دانشجویان و اساتید از محتوای آموزشی (Fallah Manshad 2013) از یک طرف و گسترش روز افزون جمعیت شهرها و به تبع آن بروز مشکلات پیچیده و رو به ازدیاد در پرتو تغییرات ماهوی در اجزای سیستم شهرها و تحول و تغییر محتوا و رویه در حرفه از طرف دیگر، موجب شده تا ارزیابی، بازنگری و سنجش کارایی نظام آموزش شهرسازی در هماهنگی با حرفه، به‌عنوان

یکی از مهم‌ترین چالش‌های پیش روی نظام آموزش شهرسازی در جهان و ایران مطرح گردد. در بسیاری از کشورها، برنامه‌های درسی برنامه‌ریزی به‌طور مرتب توسط مؤسسات حرفه‌ای و هیئت‌های بازبینی به‌نوعی مورد بررسی قرار می‌گیرند و غالباً از شاغلین برای ورود به این ارزیابی‌ها دعوت می‌شود تا تضمین شود که برنامه‌های درسی ترکیبی مناسب از موضوعات را ارائه می‌کنند و مهم‌ترین موضوعات را پوشش می‌دهند (Frank 2006).

در دوران معاصر در نظام تعلیم و تربیتی کشورمان، فاصله میان نظر و عمل، به‌خصوص عملی‌نشدن نظر، و پیامدهای ناشی از این شکاف، کاملاً محسوس است (Sajjadi and Irvani and Bagheri 2014, 163). به‌طوری که این چالش در متون تربیتی گذشته گزارش نشده است (Irvani and Bagheri 1999, 39). در آغاز سده بیست و یکم و در زمانی که تحت عنوان بلوغ آموزش شهرسازی خوانده می‌شود، آموزش عملی اهمیتی دوباره یافته و موضوع ارتباط حوزه دانش و عمل به‌عنوان یک ضرورت جدی برای این رشته تعریف شده است (Talebi, Habib, and Itsam 2015, 59).

همان‌طور که کمپیل، استاد شهرسازی دانشگاه MIT اشاره می‌کند، رشته شهرسازی در محل تقاطع نظر و عمل قرار گرفته است (Campbell 2012) و از زمان شکل‌گیری آن تاکنون، انتقال دانش از حوزه نظر به حوزه حرفه، دغدغه‌ای جدی محسوب می‌گردد که می‌توان ریشه آن را در محتوا و فرآیند آموزش دانشگاهی جستجو کرد. به‌خصوص عدم وجود انسجام و ارتباط مؤثر بین آموخته‌های دروس مختلف به‌ویژه دروس نظری با کارگاه‌های عملی و نحوه برگزاری این کارگاه‌ها در مقابل آن‌چه در دنیای حرفه می‌گذرد، در ایجاد شکاف نظر و عمل بسیار مؤثر است (Talebi, Habib, and Itsam 2015, 59). همچنین نظام حاکم بر چارچوب و ساختار دروس، شیوه آموزش، تولید دانش، انتقال دانش و نحوه یادگیری به شدت در حال تغییر است و دانش‌هایی که از پیش تعیین شده و معلم به‌عنوان انتقال‌دهنده این دانش هاست، در حال حاضر قابل قبول نیست (Saif 2016, 537; Royya Sadeghi et al. 2019, 44).

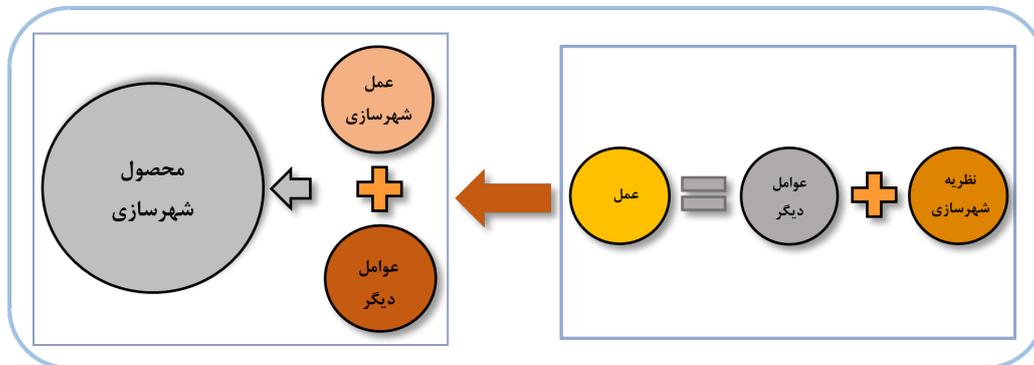
البته هندسه قدرت و مجموع تحولات اجتماعی-اقتصادی، حاکمیتی و ایدئولوژی‌های سیاسی حاکم بر شهر، هرکدام به‌عنوان یکی از ذینفعان مؤثر در شکل‌دهی به حرفه شهرسازی و متعاقب آن شهر معاصر ایرانی، دارای نقش برجسته‌ای می‌باشند (Babapur, Davoodpur, and Moenyfar 2022) و بخش عمده‌ای از شکاف نظر و عمل در این حوزه منبعث از این عوامل مداخله‌گر است، لیکن در مقاله پیش رو سعی شده صرفاً رابطه نظام آموزش و نظام حرفه با مرور محتوای پژوهش در حوزه آموزش برنامه‌ریزی شهری و بررسی تجارب عملیاتی در سطح دانشگاه‌های معتبر دنیا بررسی و آسیب‌شناسی نظام آموزش برنامه‌ریزی شهری در ایران در تناسب با حرفه ارائه گردد.

که میان این محتوا و با محصولی نهایی که از حرفه یا عمل کردن به نظریه به دست می‌آید، ظاهر می‌شود. این دو شکاف یکسان نیستند و در طول یکدیگر قرار دارند بدین معنا که عمل به نظریه، مقدمه ایجاد محصولی، سازگار با محتوای نظریه است، لکن از آنجایی که عمل شهرسازی خود تحت‌تأثیر برخی عوامل قرار دارد، تنها علت ظهور محصول نهایی نیست، به‌نحوی که چه‌بسا همین عوامل منجر به کاهش یا خنثی‌سازی تأثیر عمل گردند. در نتیجه علی‌رغم عمل به نظریه، محصول به‌دست‌آمده با محتوای نظریه سازگاری نخواهد داشت. روند شکاف مطرح‌شده به شکل نمودار ذیل قابل‌تعریف خواهد بود (Irvani and Bagheri 1999, 41).

۲. شکاف نظام آموزش و نظام حرفه شهرسازی

موضوع آموزش و فعالیت حرفه‌ای شهرسازی در بیش‌تر جاهای دنیا دارای دو فرهنگ کاملاً متفاوت بوده و به نظر می‌رسد این شکاف روزبه‌روز در حال گسترش باشد (Bayer, Frank, and Valerius 2013). از سویی نظریه، پایه و اساس عمل است. اما باتوجه به گستردگی عوامل مؤثر بر عمل، در نهایت باید به تأثیر نظریه بر عمل اندیشید و نه رابطه مستقیم و تعیین‌کننده‌ی نظریه با عمل (Irvani 2008). شکاف نظریه و عمل در شهرسازی، دارای دو بخش مرتبط با یکدیگر است: نخست شکافی که میان محتوای نظریه شهرسازی و حرفه شهرسازی بروز می‌کند و دوم شکافی

شکل ۱: شکاف دو بخشی بین نظریه و عمل در شهرسازی

(Quoted from Irvani and Bagheri 1999, 41)

کنار حرفه‌های دیگر، تحت پوشش سازمان‌هایی از قبیل سازمان نظام‌مهندسی ساختمان، انجمن صنفی مهندسان معمار و شهرساز و جامعه مهندسان مشاور ایران قرار دارد. با این وجود رشته شهرسازی به‌عنوان رشته‌ای فرعی نگریسته می‌شود و حتی هنوز هم دیدگاه اولیه مبتنی بر اصلی بودن چهار رشته در مجموعه سازمان نظام مهندسی در برخی مصوبات و آیین‌نامه‌ها و حتی مکاتبات اداری سازمان مشاهده می‌شود که منجر به افول حرفه شهرسازی شده و برخی از عوامل نظیر ضعف بدنه حرفه‌ای، ضعف روابط و ساختارهای درونی سازمان‌دهنده و پایین بودن قدرت و اعتبار حرفه شهرسازی نیز از جمله موانع و چالش‌هایی هستند که از نقش این سازمان‌ها در ارتقاء حرفه شهرسازی کاسته‌اند (Yadegarzade and Nurian 2020, 261). متأسفانه بدون قدرت و اقتدار سیاسی، تئوری‌های برنامه‌ریزی از نظر سیاسی آزاردهنده و کم‌کم کمی به برنامه‌ریزان می‌کند و در نهایت، یکپارچگی و اعتبار برنامه‌ریزی تحت تهدید مستمر از بازیگران سیاسی است. مؤلفه‌هایی نظیر مؤلفه سیاسی (مجموع هندسه قدرت) و ایدئولوژیکی در کنار نیاز شهرداری‌ها به کسب درآمد و اعمال نظرات غیرکارشناسی و قوانین و مقررات بعضاً متناقض، همگی موجب شده تا حرفه و محصول نهایی شهرسازی از مسیر آموزه‌های آموزش فاصله بگیرند

در حقیقت واژه عوامل دیگر در نمودار فوق به نقش عوامل بیرونی مؤثر بر شکاف نظریه و عمل اشاره دارد و مبین آن است که هر چقدر محتوای نظریه و نظام آموزش متناسب با حرفه شهرسازی باشد، باز عواملی نظیر خصلت میان‌رشته‌ای بودن شهرسازی، ویژگی‌های فردی شهرساز، اعمال سلیقه شخصی مدیران، منافع خاکستری گروه‌ها و سازمان‌های منفعت‌طلب، هندسه قدرت سیاسی و غیره می‌تواند بر محصول نهایی شهرسازی اثرگذار باشد. حتی خصلت میان‌رشته‌ای بودن شهرسازی، با افزایش پیچیدگی‌ها و توسعه علوم درگیر در محتوا، ضمن ارتقاء ادراک از ابعاد مختلف مسائل موجود در شهرها، می‌تواند زمینه‌ساز افزایش شکاف نیز باشد (Sajjadi and Nourabadi 2014).

از سوی دیگر فعالیت حرفه‌ای شهرسازی در ایران متکی به متخصصان سایر رشته‌ها به‌ویژه معماران و مهندسان عمران بود و از این جهت عمدتاً مبتنی بر فن‌سالاری، کمی‌گرایی، بخشی‌نگری، و محصول‌گرایی به‌دور از انسان‌گرایی، پایدارمحوری و آینده‌نگری بوده است (Ministry of Science 2020, 7). متأسفانه علی‌رغم گذشت چند دهه از شروع فعالیت‌های حرفه‌ای شهرسازی در ایران، همچنان حرفه شهرسازی سازمان حرفه‌ای مستقلی ندارد. در حال حاضر شهرسازی در

جلب توجه بیش‌تر به بینش‌ها و روش‌های چندگانه در ارتباط با تحلیل هریک از پدیده‌های اجتماعی فراهم می‌سازد (Akbari, Kahraman, and Mazhari 2012). بر این اساس بیش از صد و هفتاد و دو منبع در درجه اول شناسایی شد. در ادامه به‌واسطه بررسی چکیده منابع شناسایی‌شده، صد و دوازده منبع حذف و پس از مرور سریع سایر منابع، در نهایت ۴۰ منبع در قالب دو رساله دکتری، ۱۷ مقاله معتبر خارجی، ۱۷ مقاله علمی پژوهشی، یک طرح پژوهشی، یک مقاله همایشی فارسی، یک پایان‌نامه کارشناسی ارشد، و یک کتاب شناسایی گردید. در ادامه مهم‌ترین موارد مرتبط با اهداف، بررسی و از منابع معتبر استخراج گردید. سپس ساختار و چارچوب هفت دانشگاه برتر دنیا در زمینه آموزش برنامه‌ریزی شهری از قاره‌های مختلف، بررسی و تجارب عملیاتی و نتایج آن‌ها با وضعیت ساختار و چارچوب نظام فعلی کشور مقایسه گردید و در نهایت با تلفیق دستاوردهای پیشینه و مبانی نظری و مبانی تجربی، آسیب‌شناسی نظام آموزش برنامه‌ریزی شهری در ایران ارائه گردید.

بنابراین (Babapur, Davoodpur, and Moenyfar 2022) عوامل متعددی بر شکاف آموزش و حرفه شهرسازی تاثیر گذارند که در این پژوهش سعی شده تا صرفاً رابطه نظام آموزش رشته برنامه‌ریزی شهری با حرفه مورد مذاقه قرار گرفته و آسیب‌شناسی گردد.

۳. روش تحقیق

پژوهش پیش رو از حیث هدف جزء پژوهش‌های بنیادی و کاربردی است. به‌منظور آسیب‌شناسی نظام آموزش برنامه‌ریزی شهری در ایران در تناسب با حرفه، به‌صورت علمی و متقن، در وهله اول به‌واسطه روش فراتحلیل کیفی و بر مبنای واژگان کلیدی مندرج در جدول ۱ در بخش فارسی و انگلیسی و در قالب ۱۶ واژه یا جمله مشخص گردید و جستجوی منابع علمی معتبر آغاز گردید. فراتحلیل با مقایسه و مقابله‌ی مبانی بینشی و روشی و یافته‌ها و نتایج توصیفی و تبیینی به‌دست آمده درباره هر موضوع، به نوعی بینش و روش تلفیقی منجر می‌شود و مبنایی محکم مبتنی بر انباشت یافته‌ها برای

جدول ۱: کلید واژگان اصلی در جستجوی منابع موردنیاز

Key Words	کلمات کلیدی	ردیف
Review	بازنگری	۱
Planning Education	آموزش شهرسازی	۲
Assessment	ارزیابی	۳
Evaluation	ارزیابی	۴
The Profession	حرفه	۵
Curriculum	برنامه درسی	۶
Coordination of Education and Profession	هماهنگی آموزش و حرفه	۷
Adaptation of Education and Profession	انطباق آموزش و حرفه	۸
Training Efficiency	کارایی آموزش	۹
Efficiency of Urban Planning Training	کارایی آموزش شهرسازی	۱۰
Efficiency of Urban Education System in Coordination with the Profession	کارایی نظام آموزش شهرسازی در هماهنگی با حرفه	۱۱
Measuring the Efficiency of the Urban Education System in Coordination with the Profession	سنجش کارایی نظام آموزش شهرسازی در هماهنگی با حرفه	۱۲
Challenges of Urban Planning Education	چالش‌های آموزش شهرسازی	۱۳
The Gap between Theory and Practice	شکاف نظریه و عمل	۱۴
Pathology of Urban Planning Education	آسیب‌شناسی آموزش برنامه‌ریزی شهری	۱۵
The Pathology of Urban Planning Education in Accordance with the Profession	آسیب‌شناسی آموزش برنامه‌ریزی شهری در تناسب با حرفه	۱۶

۴. بحث و یافته‌ها

از مهم‌ترین نتایج بررسی‌ها، سیر زمانی و ضرورت زمانی پرداختن به این چالش در منابع معتبر علمی است. بر اساس نتایج به‌دست آمده، اساساً این چالش از سال ۲۰۰۰ میلادی و به‌طور مشخص از سال ۲۰۱۰ موضوعیت یافته و در منابع داخلی و خارجی بر لزوم پرداختن به آن و اهمیت کنکاش در حوزه این چالش تأکید شده است.

در مجموع ۳۲ درصد از منابع که شامل ۱۳ منبع می‌باشد، با چالش مورد بحث درگیر شده و با نگرش‌های مختلف سعی در حل چالش نموده‌اند، که البته از آن‌جا که هر کدام از یک منظر خاصی با چالش مواجه شده‌اند، پاسخ‌های نهایی هر کدام عملاً قابلیت تعمیم نداشته و در نتیجه‌گیری منابع نیز بدان اشاره شده است. به‌عنوان مثال هماهنگی نظام آموزش و حرفه از منظر مدل‌های

یادگیرنده بررسی شده است و یا در پژوهش دیگری به‌واسطه استفاده از روش اقدام‌پژوهی، یک روش خاص آزمون شده و در نهایت آن روش ارزیابی شده است. سایر منابع که بیش از ۶۷ درصد را شامل می‌گردد، موضوعیت این چالش را مطرح نموده و بر ضرورت و اهمیت آن تأکید نموده‌اند. در ادامه محورهای اصلی مورد توجه منابع، در راستای آسیب‌شناسی نظام آموزش برنامه‌ریزی شهری به شرح ذیل جمع‌بندی شده است.

۴-۱- محور نخست: ضرورت و اهمیت بازنگری محتوا

مطابق با جدول ذیل در بخش عمده‌ای از منابع به‌واسطه ارزیابی نظام آموزش برنامه‌ریزی شهری در تناسب با حرفه، بر ضرورت و اهمیت بازنگری مداوم محتوای آموزشی تأکید نموده‌اند (جدول ۲).

جدول ۲: محور نخست نتایج فراتحلیل کیفی پژوهش‌های مرتبط با چالش (ضرورت و اهمیت مسئله)

مأخذ	نوع منبع	محور نخست
(Fallah Manshad 2013; Talebi 2015)	رساله دکتری	ضرورت و اهمیت بازنگری مداوم محتوای آموزش شهرسازی در تناسب با حرفه
(Salimi 2006)	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	
(Bahraini and Tabibiyan 2005)	طرح پژوهشی	
(Bazargan 2012)	کتاب	
Cook 1999; Denbow and Nutt 1973; Frank 2006; Hambleton 2006; Klosterman 1992; (March, Hurlimann, and Robins 2013; Polat et al. 2013; Poxon 2001)	مقالات معتبر خارجی	
Alwandipour, Abbas Zadegan, and Sarbandi Farahani 2015; Azizi 2011; Bahraini and Fallah Manshadi 2013; 2018; Bahraini and Tabibiyan 2007; Barati, Mohaghegh Montazeri, and Nik Pima 2018; Mohammadi and Pandar 2021; Samanpour, Barakpour, and (Maghsoudi 2017; Talebi, Farah, and Itsam 2016)	مقالات معتبر داخلی	
(Pourjafar, Shah Hosseini, and Ahani 2015)	همایش معتبر داخلی	

۴-۲- محور دوم: دلایل نیاز به بازنگری محتوا
مطابق با نتایج تحلیل محتوای کیفی انجام‌شده، عمده دلایل و محرک‌های نیاز به بازنگری محتوای آموزش نظام برنامه‌ریزی شهری در تناسب با حرفه بر اساس پژوهش‌های داخلی و خارجی در قالب نه محور به شرح جدول ذیل مشخص شده‌اند (جدول ۳).

کلیه مقالات اشاره‌شده، شکاف بین محتوای آموزش شهرسازی و حوزه حرفه را، از مهم‌ترین چالش‌ها می‌دانند و بر ضرورت و تأکید بر بازنگری مداوم در محتوای نظام آموزش شهرسازی و کاهش فاصله رابطه حرفه و رشته تأکید دارند.

جدول ۳: دلایل و محرک‌های نیاز به بازنگری نظام آموزش برنامه‌ریزی شهری در تناسب با حرفه

ردیف	دلایل و محرک‌ها	مأخذ
۱	جهانی شدن علوم، ارتباطات و مناسبات	(Barati 2006; Hambleton 2006; Hashemi and Pour Aminzad 2011; Pezzoli and Howe 2001)
۲	توسعه فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات	(Barati 2006; Barati, Mohaghegh Montazeri, and Nik Pima 2018; Burayidi 1993; Frank 2006; Hashemi and Pour Aminzad 2011)
۳	تغییرات جمعیتی و افزایش و تغییر تقاضا و انواع نیازها	(Alwandipour, Abbas Zadegan, and Sarbandi Farahani 2015; Barati 2006; Barati, Mohaghegh Montazeri, and Nik Pima 2018; Cook 1999; Hashemi and Pour Aminzad 2011; March, Hurlimann, and Robins 2013; Mohammadi and Pandar 2021; Polat et al. 2013; Poxon 2001; Friedmann 1996)
۴	تغییر اقلیم آموزش عالی و تغییر نسل دانشگاه‌ها	(Afshar 2001; Bahraini and Fallah Manshadi 2015; Mohammadi and Pandar 2021; Roya Sadeghi et al. 2019; Talebi, Habib, and Itsam 2015; Yalpanian, Saeedeh Zahrabadi, and Behzadfar 2016)
۵	شکل‌گیری چالش‌های جهانی و ضرورت حرکت به سمت توسعه بومی پایدار	(Azizi 2011; Barati 2006; Barati, Mohaghegh Montazeri, and Nik Pima 2018; Burayidi 1993; Frank 2006)
۶	عدم کارآمدی و بروز بودن محتوا و رویه نظام آموزش در تناسب با حرفه	(Bazargan 2012; Budge 2009; Lak and Aghamolaei 2022; Poxon 2001; Roya Sadeghi et al. 2019)
۷	عدم توجه به زمینه‌گرایی و نگاه بومی در ساختار آموزش	(Alwandipour, Abbas Zadegan, and Sarbandi Farahani 2015; Azizi 2011; Diaw, Nnkya, and Watson 2002; Samanpour, Barakpour, and Maghsoudi 2017)
۸	عدم توجه به رویکردها، روش‌ها و نظریات جدید در ساختار آموزش	(Afshar 2001; Alexander 2001; Alwandipour, Abbas Zadegan, and Sarbandi Farahani 2015; Barati 2006; Frank 2006; Lak and Aghamolaei 2022; March, Hurlimann, and Robins 2013; Mohammadi and Pandar 2021; Polat et al. 2013; Samanpour, Barakpour, and Maghsoudi 2017; Yalpanian, Saeedeh Zahrabadi, and Behzadfar 2016; Talebi 2015; Talebi, Habib, and Itsam 2015)
۹	عدم هماهنگی و تناسب نظام آموزش با نظام حرفه	(Afshar 2001; Alwandipour, Abbas Zadegan, and Sarbandi Farahani 2015; Bahraini and Fallah Manshadi 2018; Barati, Mohaghegh Montazeri, and Nik Pima 2018; Burayidi 1993; Cook 1999; Fallah Manshad 2013; Frank 2006; Klosterman 1992; Mobini, Qaraei, and Habibi 2013; Mohammadi and Pandar 2021; Pourjafar, Shah Hosseini, and Ahani 2015; Poxon 2001; Yalpanian, Saeedeh Zahrabadi, and Behzadfar 2016; Friedmann 1996; HaghghatNayebi 2011)

۳-۴- محور سوم: چگونگی بازنگری محتوا

محور سوم نتایج حاصل از فراتحلیل کیفی پژوهش‌های مرتبط با چالش پیش رو، اشاره به راهکارهای پیشنهادی در خصوص کاهش شکاف نظام آموزش و حرفه داشته که در چارچوب قالب‌های ذیل قابل طبقه‌بندی است.

الف- تغییر منظومه فکری- نظری در بازنگری محتوای آموزش

در بخشی از منابع پژوهشی، پیشنهادهای در خصوص تغییر و اصلاح منظومه فکری- نظری به‌عنوان پشتوانه تغییر ساختار و محتوا و نگاه کلان در بازنگری نظام آموزش برنامه‌ریزی شهری به شرح ذیل مطرح شده است: یکی از تقسیم‌بندی‌های رایج به‌عنوان منابع اصلی

بازنگری نظام آموزش برنامه‌ریزی شهری، پرداختن به سه مؤلفه دانش، مهارت و ارزش است که در دهه ۱۹۹۰ انستیتو سلطنتی شهرسازی بریتانیا آن را معرفی نمود و تقریباً تا حال حاضر مبنای تعریف و بازنگری سرفصل‌های محتوای آموزش شهرسازی در سراسر جهان گردید (Alexander 2001; Kunzmann 1999; Sandercock 1998).

در بازنگری نظام آموزش شهرسازی، حرکت به سمت ایجاد یک بنیان وحدت ذهنی (بین‌رشته‌ای) جهت بهبود تفکر انتقادی و خلاق و غیره لازم است (Hashemi and Pour Aminzad 2011).

ج- توجه به تقویت انواع مهارت‌ها و استفاده از روش‌ها و شیوه‌های خلاقانه در بازنگری محتوای آموزش - توجه به روش‌ها، مهارت‌ها و ارزش‌ها در تدوین و بازنگری محتوای آموزشی شهرسازی ضروری است (Alexander 2001)؛

تأکید، تقویت و توسعه روش‌های حل مسئله در نظر گرفته شود (Ahmadabadi Arani, Farahini Farahani, and Ahmadabadi Arani, Farahini Farahani, 2016, 313)؛

استفاده از رویکرد آموزشی برنامه‌ریزی طراحی محور می‌تواند در بازنگری نظام آموزش شهرسازی مفید فایده باشد (Alwandipour, Abbas Zadegan, and Sarbandi, Farahani 2015)؛

در بازنگری نظام آموزش شهرسازی از رویکرد خدمات داوطلبانه دانشگاهی در محیط فرارشته‌ای می‌توان استفاده نمود (Samanpour, Barakpour, and Maghsoudi, 2017)؛

توسعه و تقویت مبانی یادگیری پروژه مبنا در مقابل آموزش رویکرد یادگیری پژوهش‌محور تأکید شود (Mohammadi and Pandar 2021, 75; Mahgoub, 2015)؛

توجه به شواهد نرم و سخت در طراحی و استفاده از نظرات ساکنین در کاهش شکاف نظر و عمل مؤثر است (Lak and Aghamolaei 2022)؛

توجه به مقوله تقویت مهارت (انواع مهارت موردنیاز) به‌خصوص در کارگاه‌ها از عوامل پیوند آموزش و حرفه است (Bahraini and Fallah Manshadi 2013; Melser, 2019; Mobini, Qaraei, and Habibi 2013; Moham-madi and Pandar 2021; Ozawa and Seltzer 1999)؛

استفاده از کارآموزی و کارورزی و شیوه‌های مشابه در نزدیک‌شدن آموزش به حرفه مؤثر است (Bayer, Frank, and Valerius 2013, 99; Brooks et al. 2002, 200)؛

د- تقویت، تأکید و بازنگری محتوا و رویه دروس کارگاهی - بازنگری در نظام آموزش شهرسازی باهدف کاهش فاصله نظر و عمل با تأکید و تقویت دروس کارگاهی و بازنگری در رویه و محتوای این دروس انجام شود (Talebi, Habib, and Itsam 2015)؛

توسعه استودیوهای الکترونیکی و مجازی در راستای تقویت دروس کارگاهی مدنظر قرار گیرد (Frank 2006, 200)؛

و- راهکارهای مرتبط با رویه و شیوه انتقال محتوا - توجه به تفاوت‌های فردی متریبان در انتقال محتوا، ارزشیابی و رویه کلاسی (Ahmadabadi Arani, Farahini Farahani, and Ahmadabadi Arani, Farahini Farahani, 2016, 313)؛

توسعه شیوه‌های انتقال مفاهیم به کمک بازی‌ها، شبیه‌سازی و ابزارهای چندرسانه‌ای (Frank 2006, 200)؛

توسعه خلاقیت، تفکر و تأمل و پرورش روحیه انتقادپذیری در رویه‌های درسی به‌خصوص کارگاه‌ها (Higgins, Aitken-Rose, and Dixon 2009, 18)؛

موضوعاتی از جمله جهانی‌شدن و توسعه پایدار در بازنگری محتوای آموزش شهرسازی منعکس شود (Hambleton 2006)؛

در بازنگری نظام آموزش شهرسازی، زمینه‌گرایی و توجه به مبانی نظری و ادبیات بومی لازم و ضروری است (Diaw, Nnkya, and Watson 2002)؛

بازنگری و ارزشیابی مستمر نظام آموزش شهرسازی با تأکید بر علوم اجتماعی انجام شود (Talebi, Farah, and Itsam 2016)؛

آموزش رشته شهرسازی می‌باید از گرایش به سمت مهندسی مکانیک، به‌سوی مهندسی اجتماعی یا مهندسی تمدن تغییر جهت دهد (Barati 2006)؛

بازنگری با تغییر رویکرد محتوای شهرسازی از متخصص محوری به یادگیری متقابل و مطالعه تطبیقی انجام شود (Afshar 2001)؛

استفاده از مدل‌های یادگیری سازنده‌گرا در بازنگری نظام آموزش شهرسازی امروزه لازم و ضروری است (Hamid, Saman, and Saud 2012; Roya Sadeghi et al. 2019; Talebi 2015)؛

تلفیق دانش طراحی شهری با برنامه‌ریزی در بازنگری ساختار آموزش دروس ضروری است (Barati, Mohaghegh Montazeri, and Nik Pima 2018; Frank 2006)؛

ب- توجه و تأکید بر بازنگری مداوم محتوای نظام آموزش مبتنی بر نیاز واقعی - توجه به نیازهای واقعی فعلی می‌تواند مبانی بازنگری در ساختار حرفه و به‌تبع آن بازنگری در نظام آموزش شهرسازی باشد (Barati, Mohaghegh Montazeri, and Nik Pima 2018; Cook 1999; Pourjafar, Shah and Hosseini, and Ahani 2015)؛

بازنگری محتوای نظام آموزش برنامه‌ریزی مبتنی بر نیاز واقعی جامعه و حرفه به‌طور مداوم صورت پذیرد (Bahraini and Fallah Manshadi 2018; Cook 1999; Diaw, Nnkya, and Watson 2002; Frank 2006; Hambleton 2006)؛

بازنگری مداوم در ساختار و سرفصل دروس منطبق با نیاز حرفه ضروری است (Hambleton 2006; March, Hurlimann, and Robins 2013; Poxon 2001)؛

در بازنگری تعریف دروس و سرفصل‌های جدید منطبق با حرفه باید لحاظ شود (Goldstein et al. 2006; Forester, 1989)؛

توسعه ساختار آموزش برنامه‌ریزی شهری منطبق با حوزه‌های تخصصی (ارائه گسترده دروس تخصصی و یا گرایش‌های متنوع ذیل برنامه‌ریزی شهری) در نظر گرفته شود (Bayer, Frank, and Valerius 2013, 89)؛

در بازنگری محتوای آموزشی، توسعه، تقویت و تأکید بر طراحی برنامه آموزشی کار مبنا لحاظ شود (Razzaghi, Asl 2011, 24)؛

مرتبط وجود دارد. به‌طور قطع، برنامه مصوب فعلی حاصل تلاش بسیاری از اساتید محترم دانشگاه‌های کشور است و نقاط قوت و حرکت‌های رو به‌جلو نیز دارد، لیکن پژوهش‌های انجام‌شده در سال‌های اخیر (معرفی‌شده در بخش قبل) مبین آنست که این تلاش‌ها موثر واقع نشده است. به‌عنوان مثال، مطابق با پژوهشی که دکتر سیمونی و خانم عباسی در سال ۱۳۹۹ به‌منظور ارزیابی کیفیت آموزش در تمامی گروه‌های آموزشی دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه هنر انجام داده‌اند، مهارت‌های فنی و اجرایی در پایین‌ترین سطح از نظر همه گروه‌های پاسخ‌دهنده ارزیابی شده است. نتایج این پژوهش حاکی از آنست که آموزش‌های دانشکده از نظر اکثر پاسخ‌دهندگان، در فراهم کردن زمینه مناسب ورود به حرفه و فعالیت پژوهشی دارای کاستی هستند و بیش‌ترین اختلاف نظر در مورد نیاز به تکمیل آموزش‌ها در زمینه دانش روز آمد و تکنولوژیک و دانش علمی و حقوقی مشاهده شده است (Simoni and Abbasi 2022, 5). از این جهت به‌روز نشدن سرفصل‌های آموزشی از سال ۱۳۹۲ و عدم تغییر در ساختار سرفصل مصوب پیشین، نیازمند نگاهی نو در حوزه ساختار و محتوای برنامه آموزش است.

۴-۵- تجارب جهانی دانشگاه‌های موفق در رشته برنامه‌ریزی

به‌منظور بررسی ساختار و سرفصل آموزش برنامه‌ریزی شهری در خارج از کشور در تناسب با حرفه، در مجموع پس از بررسی‌های انجام‌گرفته در سطح دانشگاه‌های مختلف دنیا و حذف موارد با ساختار مشابه و یا مواردی که سخن جدیدی در محتوای دروس نداشته‌اند، هفت دانشگاه برتر در زمینه آموزش برنامه‌ریزی شهری در سطح کشورهای امریکا، کانادا، انگلیس و چین به شرح جدول ذیل بررسی گردید.

جدول ۴: مشخصات دانشگاه‌های مورد بررسی به تفکیک رتبه و کشور

کشور	نام دانشگاه	رتبه	منبع	وبسایت
ایالات متحده آمریکا	واگنر نیویورک	۱	usnews	https://www.usnews.com/best-graduate-schools/top-public-affairs-schools/urban-policy-rankings
	کالیفرنیا جنوبی (پرایس)	۲		
	دانشگاه ایالتی کلیولند	۳		
کانادا	دانشگاه تورنتو	۱	qs ranking	https://www.topuniversities.com/programs/canada/masters/urban-planning?country=[CA]&study_level=[3]&subjects=[510]
	دانشگاه مک‌گیل	۲		
بریتانیا	کالج دانشگاهی لندن، بلومزبری	۲	qs ranking	https://www.topuniversities.com/programs/canada/masters/urban-planning?country=[GB]&study_level=[3]&subjects=[510]
چین	دانشگاه شی‌آن جیاوتونگ- لیورپول	۱	qs ranking	https://www.topuniversities.com/programs/united-kingdom/masters/urban-planning?country=[CN]&study_level=[3]&subjects=[510]&sorting=[rankings_hot]

- توسعه رویکردهای یادگیری مبتنی بر کار و یادگیری خدمات (Frank 2006)؛

- توسعه رویکردهای انتقال یادگیری سازنده (مطابق با نظریه سازنده‌گرایی) در مقابل شیوه‌های سنتی و مرسوم (Fathi 2019; Hamid, Saman, and Saud 2012; Roya) (Sadeghi et al. 2019; Walsh et al. 2008).

ه- راهکارهای توسعه نهادی و میان بخشی

- ضرورت شبکه‌سازی برای تبادل دانش بین دانشگاه‌ها و سایر نهادها (Domanski, Anderson, and Janz 2019)؛
- ارائه دوره‌های تخصصی مکمل تحصیلات حرفه‌ای با کمک مشاورین در دانشگاه‌ها (Frank ۲۰۰۶).

۴-۴- چارچوب و سرفصل رشته برنامه‌ریزی شهری در ایران

همان‌طور که اشاره شد، پس از تفکیک رشته گرایش‌های شهرسازی در سال ۱۳۸۷، در نهایت در سال ۱۳۹۲ برنامه درسی رشته کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی شهری مورد بازنگری قرار گرفت (Ministry of Science 2012, 2). یکی از نکات بسیار مهم در خصوص برنامه ارائه شده، شباهت بسیار زیاد دروس و ساختار این برنامه با برنامه تدوین‌شده در سال ۱۳۸۷ است. این مسئله به تنهایی گویای عدم تغییر کلان و حتی جزئی در برنامه مصوب فعلی را نشان می‌دهد. حتی در برنامه بازنگری دانشگاه تهران در سال ۱۳۹۳ نیز بیش از ۹۸ درصد دروس و محتوا بدون تغییر ارائه شده است. از طرف دیگر و همان‌طور که در نتایج تحلیل محتوا ملاحظه گردید، مطابق با نتایج پژوهش‌های مرتبط در حوزه برنامه‌ریزی شهری کشور، آموزش شهرسازی و برنامه‌ریزی شهری کشور کارایی لازم را در تناسب با حرفه ندارد و جالب این‌جاست که این دغدغه هم در اساتید دانشگاه، هم دانشجویان، هم فارغ‌التحصیلان و هم در نهادهای عمومی و خصوصی

نتایج بررسی چارچوب و سرفصل دروس آموزشی ارائه شده است:
دانشگاه‌های فوق در تناسب با حرفه به شرح جدول ذیل

جدول ۵: نکات مهم در تدوین چارچوب و سرفصل آموزش برنامه‌ریزی شهری در تناسب با حرفه به تفکیک دانشگاه‌های منتخب

نکات مهم در ساختار دروس	۱ واگنر	۲ کالیفرنیا	۳ کالیفرنیا	۴ تورنتو	۵ مک‌گیل	۶ کالج لندن	۷ شی‌آن
در تدوین چارچوب رشته، پیوند دانش شهرسازی و حوزه حرفه به‌عنوان یک هدف عملیاتی و نه صرفاً شعاری در نظر گرفته شده است.	■	■	■	■	■	■	■
در تدوین سرفصل‌ها به محتوای حرفه شهرسازی نظیر اقتصاد، آمار، مدیریت و توسعه نهادی، مناسبات قدرت و کسب انواع مهارت توجه دوجندانی شده است.	■	■	■	■	■	■	■
سرفصل دروس اختیاری بسیار گسترده و متنوع پیشنهاد شده تا به‌واسطه سوگیری تخصصی، توانایی افراد در ارتقاء آگاهی‌های موردنظر شغلی ارتقا یابد.	■	■	■	■	■	■	■
سرفصل درس پروژه نهایی دقیقاً منطبق با نیازهای حرفه تدوین شده است.	■	■	■	■	■	■	■
درسی با عنوان تجارب حرفه‌ای، جهت پیوند با حوزه حرفه تعریف شده است.	■	■	■	■	■	■	■
تأسیس دفتر خدمات شغلی و زمینه‌سازی و پیوند فارغ‌التحصیلان با محیط حرفه	■	■	■	■	■	■	■
تعریف گرایش‌های تخصصی و ارائه طیف وسیعی از دروس مرتبط، موجب شده تا افراد بر اساس سطح نیاز جامعه و توانایی‌ها و علایق شخصی انتخاب‌های متعدد داشته و از طرف دیگر با ایجاد تمرکز بهتر، موجب کارآمدی بیش‌تر در حوزه‌های تخصصی رشته شده است.	■	■	■	■	■	■	■
تعریف دروس کارآموزی	■	■	■	■	■	■	■
تعریف درس پروژه هدایت‌شده منطبق با نیاز حرفه	■	■	■	■	■	■	■
ارائه مقاله با تمرکز بر حل مسائل واقعی دنیای حرفه در ارتباط با مشاوران بازار کار	■	■	■	■	■	■	■
تعریف دو کارگاه عملی	■	■	■	■	■	■	■
تعریف سه کارگاه عملی	■	■	■	■	■	■	■
تعریف سه درس پروژه تحقیقاتی منطبق با حرفه	■	■	■	■	■	■	■
تعریف سه درس مرتبط با مهارت‌های کارگاهی و حرفه‌ای	■	■	■	■	■	■	■
تعریف دروس نظری و کارگاهی طراحی شهری در سرفصل رشته برنامه‌ریزی شهری	■	■	■	■	■	■	■
تأکید بر زمینه‌گرایی و بازآفرینی شهری در ساختار رشته	■	■	■	■	■	■	■
مقایسه اجمالی چارچوب و سرفصل دروس دانشگاه‌های فوق با سرفصل ایران، حاکی از نگاه متفاوت به مقوله تناسب محتوای آموزشی با نظام و ساختار حرفه در این دانشگاه‌ها است. از جمله توجه به ارائه دروس اختیاری بسیار گسترده و متنوع، برنامه‌ریزی جهت توسعه ظرفیت وسیع اشتغال در سطح جامعه با تأسیس واحد مدیریت							
خدمات اشتغال، تعریف گرایش‌های تخصصی و ارائه طیف وسیعی از دروس مرتبط، تعریف درس کارآموزی، توجه به رویکردهای جدید در نظریه برنامه‌ریزی یعنی توسعه نگاه انتقادی و رویه‌های مشارکتی در تدوین سرفصل، ادغام و ترکیب آموزه‌های طراحی شهری و حضور پررنگ دروس مرتبط با طراحی در رشته برنامه‌ریزی و حمایت از رویکرد							
https://priceschool.usc.edu/careers/,https://studentlife.utoronto.ca/program/cv-and-personal-statement-event/,https://wagner.nyu.edu/education/, https://www.mcgill.ca/study/2022.2023/faculties/engineering/graduate/programs/master-urban-planning-mup-urban-planning-non-thesis#mup-n_upl5_major_en https://www.ucl.ac.uk/, https://www.xjtlu.edu.cn/en/study/masters/msc-urban-planning https://levin.csuohio.edu/sites/default/files/MUPD_CurriculumSheet2022.pdf							

علاوه بر یادگیری، مفهوم «انتقال یادگیری» به‌عنوان یک موضوع اصلی در درک رفتار انسانی بسیار حائز اهمیت است (Pourghasemian and Zarei 2021, 1). مفهوم انتقال یادگیری به‌عنوان یکی از زیرمجموعه‌های رویکرد سازنده‌گرایی، به معنای کاربرد یافته‌ها و آموخته‌ها در موقعیتی متفاوت نسبت به محیط یادگیری است (Haskel 2001) و اساساً برخی نظریه‌پردازان و اساتید شهرسازی، انتقال یادگیری، فرآیند و چگونگی انجام مؤثر آن را پایه و اساس آموزش شهرسازی، تفکر و توانایی حل مسئله در حرفه می‌دانند و آموزش‌های عملی موجود (استودیوها) در برنامه درسی را، به‌عنوان محملی برای تمرین انتقال و کاربرد دانش نظری واجد اهمیت بسیار می‌شمارند (Talebi, Habib, and Itsam 2015, 58-59).

انتقال یادگیری با رویکرد سازنده‌گرا، به کاربرد دانش، مهارت‌ها و نگرش‌های آموخته‌شده از آموزش در محل کار و حفظ بعدی آن‌ها در یک دوره زمانی معین مربوط می‌شود (Baldwin and Ford 1988; Quoted from Hamid, Saman, and Saud 2012, 662) و بیش‌تر از آن‌چه به محصول یا نتیجه یادگیری اهمیت داده شود بر فرآیند یادگیری و تفکرات پشت فرآورده تأکید می‌شود. همچنین فعالیت‌های گروهی و تعاملات جمعی به‌عنوان یکی از راه‌های افزایش دانش و تولیددانش جدید قلمداد می‌گردد (Roya Sadeghi et al. 2019, 49).

۴-۷- پیوند نظام آموزش و حرفه در تحول رویکردهای کلان نظام دانشگاهی

الزامات و نیازهای کشورهای در دنیای معاصر و تغییر مداوم نیازهای انسان‌ها، موجبات تغییر و تحول در اهداف، کارکردها و وظایف نظام دانشگاهی را موجب شده است (Suhonen and Karhunen 2019). این تغییرات محتوایی و رویه‌ای نیازمند توجه به مقوله تفکر در حوزه محتوایی و شکلی در مدیریت و رهبری، برنامه‌ریزی و سازگاری با محیط‌های درون و برون‌سازمانی جهت پاسخگویی به نیازهای مختلف نظام حرفه در تمام شئون اجتماعی، اقتصادی، علمی، فرهنگی و غیره است (Kapitulčinová et al. 2018). از این جهت رویکرد و جهت‌گیری کلان دانشگاه‌ها با تعیین نقش، اهداف و جایگاه آن‌ها تأثیر مستقیمی بر نظام حرفه در رشته‌های مختلف به همراه دارد. در یک تقسیم‌بندی، سیر رویکردهای کلان نظام دانشگاه‌ها را به چهار نسل به شرح ذیل دسته‌بندی می‌کنند:

نسل اول: دانشگاه آموزش محور، نسل دوم: دانشگاه پژوهش‌محور، نسل سوم: دانشگاه نوآور و کارآفرین و نسل چهارم: دانشگاه کارآفرین، ارزش‌آفرین و ثروت‌آفرین، مبتنی بر نظام دانش‌بنیان (Garretsen, Van De Goor, and Van De Mheen 2021). برخی نیز پنج نسل مختلف

برنامه‌ریزی طراحی‌محور، توجه به زمینه‌های فرهنگی و بومی و تاریخی و مسائل زمینه در تدوین ساختار برنامه در دانشگاه‌های با نقش ملی- محلی. همچنین هر دانشگاه باتوجه به اهداف، زمینه‌ها، نقش و مقیاس از چارچوب آموزشی خود تبعیت کرده است، به‌طوری که در کشورهای مورد بررسی هیچ‌گونه سرفصل مشترک مصوب دولتی وجود ندارد.

۴-۶- تحول در نظریه‌های آموزش: سازنده‌گرایی^۸ رویکردی نو در آموزش دانشگاهی

همان‌طور که در نتایج فراتحلیل ملاحظه گردید، در طول دو دهه گذشته رویکرد جدیدی در حوزه آموزش با عنوان سازنده‌گرایی در راستای پیوند هر چه بیش‌تر آموزش و حرفه ارائه شده است. بر اساس پژوهش‌ها به‌منظور کاهش شکاف آموزش و حرفه، شیوه آموزش و نحوه انتقال مفاهیم نیز باید تغییر کند (Hamid, Saman, and Saud 2012). بر مبنای این رویکرد، دانش‌هایی که از پیش تعیین شده و معلم به‌عنوان انتقال‌دهنده این دانش‌هاست، دیگر قابل قبول نیست (Saif 2016, 537). این رویکرد، چارچوبی از ساختار و اصول است که به توصیف و تبیین نحوه یادگیری افراد می‌پردازد (Walsh et al. 2008) به‌طوری که یک تغییر پارادایم در معرفت‌شناسی و نظریه‌های یادگیری ایجاد نموده است. طبق این دیدگاه فلسفی- روان‌شناختی، واقعیت و معنی به طور فعال توسط خود افراد و در ذهن آن‌ها ساخته می‌شود و افراد بیش‌تر آن‌چه را که یاد می‌گیرند، خود می‌سازند. اصول اساسی سازنده‌گرایی به نظریه‌های یادگیری جان دیویی، ژان پیاژه و جروم برونر، و ویگوتسکی^۹ بر می‌گردد (Fathi 2019). در این نظریه بر روی ساختن دانش تأکید می‌شود نه بر تکثیر یا رونوشت‌برداری از آن. از این نظر عوامل فردی هر شخص برگرفته از ادراکات و تصورات شخصی، تجربیات، نوع تفکر، باورها و زمینه‌ها تأثیر مستقیم در ساخت دانش طراحی دارند. باتوجه به مطالعات انجام‌شده، دانش طراحی و برنامه‌ریزی مختص هر فرد است و ارتباط فعال یادگیرنده در کلاس درس و به‌خصوص دروس کارگاهی با حضورداشتن در کلاس یا کارگاه و انجام دادن تمرین‌ها، تجربه کردن موقعیت محیط پروژه، تشویق و ایجاد انگیزه و تحرک استاد و واداشتن دانشجو به تفکر باعث فهم دقیق موضوع می‌شود و این فهم، موجب کشف و ساخت دانش طراحی یا برنامه‌ریزی می‌شود (Roya Sadeghi et al. 2019, 49).

اگرچه در دهه گذشته، گرایش‌هایی نظیر آموزش عمل‌گرا^{۱۰} (عمل‌محور) با اضافه شدن دوره‌های کارآموزی، کارورزی به آموزش شهرسازی جهت پیوند هرچه بیش‌تر با حرفه، شکل گرفته است، ولی این موضوع همچنان به‌عنوان یک چالش جدی بر آموزش شهرسازی سایه انداخته است. در فرآیند آموزش،

را تعریف می‌کنند و معتقدند دانشگاه‌های نسل پنجم، دانشگاه‌های انسان‌ساز و تمدن‌ساز هستند و عده‌ای نسل پنجم را در تکمیل مبانی نسل چهار می‌دانند (Fazel, Kamalian, and Aligoli 2017).

دانشگاه‌های نسل چهارم چهار ویژگی و مشخصه مهم باید داشته باشند که شامل تحول‌گرا بودن، تعالی‌گرا بودن، تفاضلمحور بودن و برخورداری از توسعه منطقه‌ای است. دانشگاه‌های نسل چهارم ضمن بررسی روندهای جاری و آتی و تشخیص نقاط قوت و ضعف، دانشگاه را به سمت و سویی رهنمون کرده که بتواند جایگاه مناسب خود را در عرصه جهانی، محلی و منطقه‌ای به دست آورد (Mehdi 2014).

این دانشگاه‌ها، دانشگاه‌هایی اخلاق‌مدار و ارزش‌گرا بوده و به توسعه کرامت‌های انسانی پای‌بندند (Khazni et al. 2012).

از آن‌جا که رویکردهای کلان نظام آموزشی به صورت مستقیم بر اهداف، محتوا، رویه و فرآیندهای درون و برون‌سازمانی دانشگاه‌ها مؤثر هستند، در نتیجه خروجی نهایی و محصولات دانشگاه نیز منبعث از همین رویکردها خواهد بود. در جدول ذیل ارتباط چالش مورد بحث با رویکردهای کلان نظام آموزش در طول دهه‌های گذشته بررسی شده است (جدول ۶).

جدول ۶: ارتباط چالش عدم تناسب نظام آموزشی و حرفه با رویکردهای کلان نظام آموزش

معیار	نسل اول (آموزش)	نسل دوم (آموزش و پژوهش)	نسل سوم (نوآوری و کارآفرینی)	نسل چهارم (تحول‌آفرینی، ارزش‌آفرینی، بوم‌شناختی و توسعه دانش‌بنیان)
محتوای دروس	دوره اول سیطره مباحث کالبدی	دوره دوم سیطره علوم اجتماعی	دوره سوم ورود علوم زیست‌محیطی	تقویت اخلاق‌گرایی؛ ورود نظریه سازنده‌گرایی در محتوا؛ تأکید بر ساخت دانش تعاملی و کاربردی؛ پیوند محتوا با زمینه و بستر
راهبرد	توسعه علم/انتقال علم، پرورش متخصص	پرورش متخصص؛ گسترش مرزهای دانشگاه از طریق دنیای پژوهش؛ رشد و توسعه علم نظری	توسعه علم کاربردی؛ توسعه کارآفرینی؛ توسعه اشتغال مبتنی بر دانش؛ پرورش متخصص تسهیل‌گر	توسعه نقش‌آفرینی دانشگاه در منطقه هدف؛ تعهد به مسئولیت‌های اجتماعی دانشگاه؛ تقویت ارتباط با جامعه و مسائل محلی و زمینه؛ پرورش متخصص میانجی‌گر
روش‌شناسی	آموزش سنتی مبتنی بر عینیت‌گرایی	آموزش سنتی؛ توسعه پژوهش مبتنی بر مقالات علمی؛ توسعه روش‌های تحقیق کمی	پیوند دانشگاه با صنعت و مدیریت شهری؛ ارائه دروس کارآفرینی، کارورزی و کارآموزی؛ تأسیس دفاتر خدمات شغلی؛ معرفی روش‌های کیفی تحقیق	آموزش مبتنی بر رویکرد سازنده‌گرایی؛ تأکید بر یادگیری خدماتی؛ ساخت دانش تعاملی؛ توسعه خدمات اشتغال؛ آموزش مبتنی بر زمینه؛ توسعه روش‌های کیفی تحقیق
خروجی مرتبط با چالش	شکاف زیاد در آموزش دانشگاهی و حرفه شهرسازی	حرکت در راستای شناخت عوامل مؤثر بر کاهش شکاف	پررنگ شدن جایگاه حرفه در آموزش و توسعه علم مبتنی بر حرفه؛ کاهش شکاف آموزش و حرفه	باز تعریف آموزش مبتنی بر نیاز جامعه هدف و حرفه؛ ساخت دانش تعاملی مبتنی بر حرفه؛ کاهش شکاف آموزش و حرفه

رویکرد کلان وزارت علوم و دانشگاه‌ها خواهد بود.

۴-۸- رویکرد مسئولیت اجتماعی دانشگاه

مسئولیت اجتماعی دانشگاه^{۱۱} اولین بعد و به‌نوعی مهم‌ترین بعد در راستای دستیابی به دانشگاه‌های نسل چهارم است. مسئولیت اجتماعی روشی را توصیف می‌کند

همان‌طور که ملاحظه می‌گردد، حرکت به سمت تحقق دانشگاه نسل چهارم، ضمن تاثیرگذاری و نقش‌آفرینی بیش‌تر دانشگاه نسبت به محیط و جامعه پیرامونی، موجبات کاهش شکاف نظام آموزش و حرفه را نیز فراهم می‌آورد. بنابراین هرگونه اصلاح و بازنگری در ساختار رشته برنامه‌ریزی شهری در وهله نخست، مبتنی بر اصلاح

متفاوت رویکردهای آموزش است که در جدول قبل بدان اشاره شد. به صورت موازی در همین سطح رویکردهای کلان نظام حرفه نیز توسط دستگاه‌های مرتبط منجر به چارچوب‌سازی نظام حرفه می‌گردد. متأسفانه هماهنگی و تناسب چندانی در این چارچوب‌سازی بین دو نظام آموزش و حرفه اتفاق نمی‌افتد و این مهم خود سرآغازی بر شکل‌گیری بروز چالش در سطح کلان است. از طرف دیگر به واسطه مرور تجارب نظری و عملی جهانی و نظرات محققین داخل، چارچوب نظام آموزش عالی فعلی نیز باید به سمت رویکرد دانشگاه نسل چهار حرکت کند. از این جهت، به منظور کاهش شکاف آموزش و حرفه در لایه نخست می‌بایست چارچوب‌سازی نظریه آموزش در قالب ساختار و محتوا بر اساس مبانی دانشگاه نسل چهار تدوین و این مهم با چارچوب نظام حرفه هماهنگ و متناسب گردد.

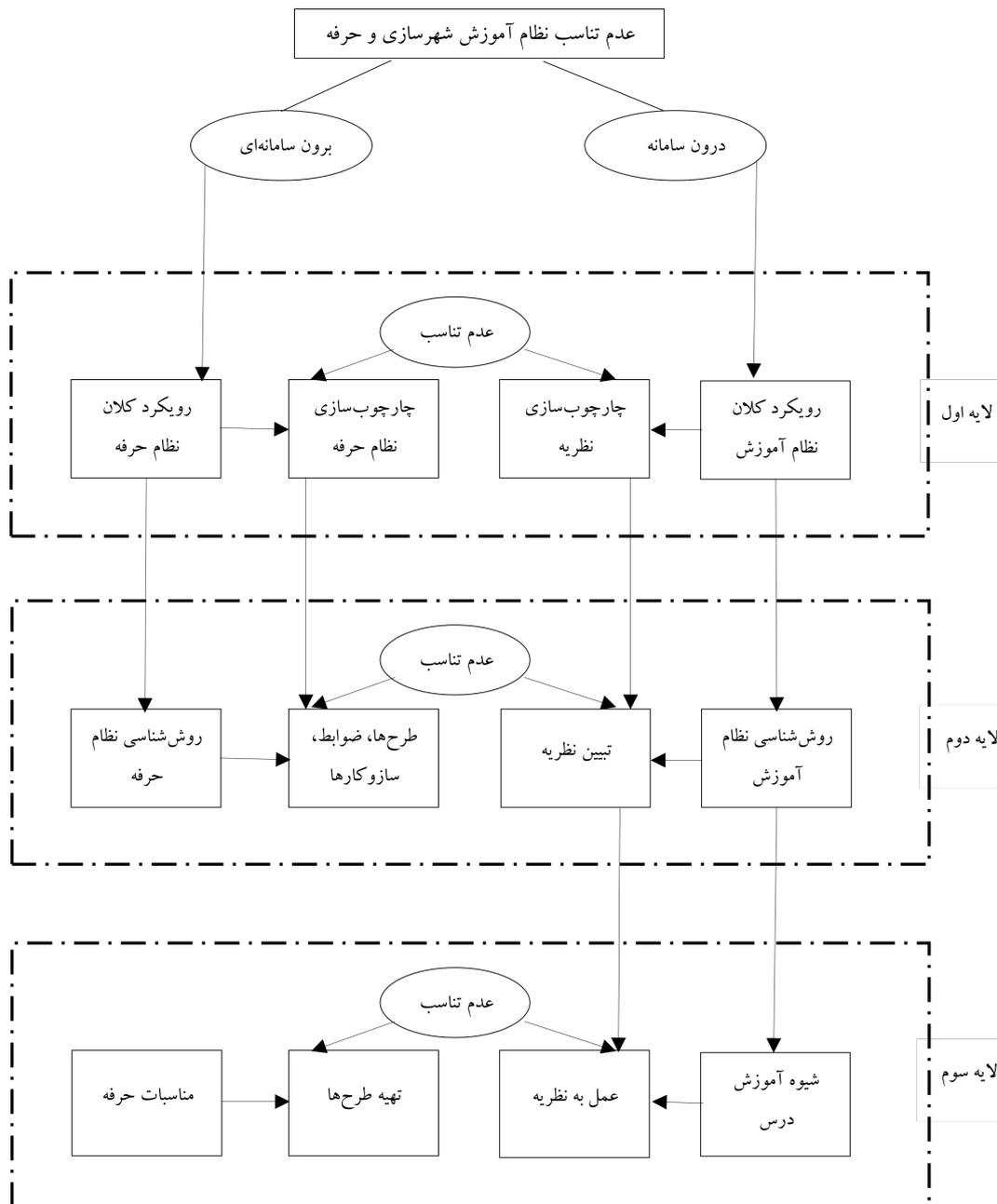
در لایه دوم بر اساس چارچوب تعریف‌شده‌ی لایه نخست، روش‌شناسی نظام آموزش تدوین می‌گردد. مهم‌ترین خروجی این لایه تدوین سرفصل و چارچوب آموزش شهرسازی در ساختار سه‌بخشی محتوا، رویه و سازوکار پشتیبانی است. بر اساس یافته‌های پژوهش، تأکید بر نظریه سازنده‌گرایی در نظام آموزشی می‌تواند سهم به‌سزایی در عملکرد مثبت این لایه ایفا نماید. همچنین به واسطه هماهنگی با خروجی‌های لایه دوم در نظام حرفه، مسائل، مشکلات، نیازها، چالش‌ها و درخواست‌های نظام حرفه می‌تواند مکمل خروجی لایه دوم نظام آموزش باشد. در لایه سوم که به فضای کلی درس، شامل محتوای یک درس، رویه‌ها و فرآیندها، روابط، امکانات و سازوکارهای پشتیبانی می‌پردازد، عمل به نظریه آموزشی محقق می‌شود. تأکید بر کلیدواژه‌های انتقال سازنده دانش، ساخت دانش تعاملی و یادگیری خدماتی نقش به‌سزایی در خروجی این لایه دارد. در این لایه نیز با افزایش هماهنگی با خروجی نظام حرفه در لایه سوم، در قالب‌هایی همچون کارآموزی، کارورزی، جلسات هم‌فکری، مشارکت در پروژه‌های واقعی و غیره می‌توان انتظار داشت که شکاف نظام آموزش و حرفه به حداقل ممکن خواهد رسید. همچنین مطابق با تجارب جهانی، تأسیس دفتر خدمات اشتغال به‌عنوان یک تسهیل‌کننده روابط شغلی، پشتیبان مناسبی در تحقق پیوند دانشگاه و حرفه خواهد بود (شکل ۲ و ۳).

که از طریق آموزش، تحقیق، رویدادها و فعالیت‌های عمومی، در رفاه اجتماعی و اقتصادی جوامع خود تفاوت ایجاد می‌کنیم (Chashmi Ahmadian, Niazazri, and Salehi 2019). USA را می‌توان به‌عنوان مجموعه‌ای از مسئولیت‌ها تعریف کرد به طوری که دانشگاه از نظر عملیاتی کارآمد باشد؛ به طور مؤثر و کارآمد دینفعان خود را مدیریت کند؛ بار را با انجام ابتکارات بشردوستانه تقسیم کرده، و جامعه را درگیر کند (Latif 2018). همچنین با ایجاد فعالیت‌ها و پروژه‌های با ارزش مشترک با هدف دستیابی به پایداری، به‌عنوان قطبی بین نهادهای شرکتی و نیازهای محیطی محلی و جهانی جامعه عمل می‌کند (Kouatli 2019). USA سودمندی اجتماعی دانش را ارتقا می‌دهد و کیفیت زندگی را بهبود می‌بخشد (Babiker 2019). پروژه‌های USA، با تمرکز یادگیری دانشجویان بر حل مسئله در دنیای واقعی، ارتباطات قوی‌تری را بین تئوری و عمل ایجاد می‌کنند و مهارت‌های دانش‌آموزان را تقویت و پلهایی را بین آکادمی و جوامع ایجاد می‌کنند (Coelho and Menezes 2021). در این بین، شیوه یادگیری خدماتی (یادگیری تجربی) که ترکیبی از فرصت‌های یادگیری ساختاریافته است، در تقویت پیوند نظام آموزش و حرفه بسیار مؤثر است (Khatami, 2022, 4). از این نظر دانشگاه‌ها باید با مشارکت در فرآیند شکل‌گیری ارزش‌ها و تعیین اهداف قابل دسترس به نفع جامعه بزرگ‌تر، خود را به‌عنوان محل تغییر اجتماعی - اقتصادی در نظر بگیرند (Connolly and Farrier 2021).

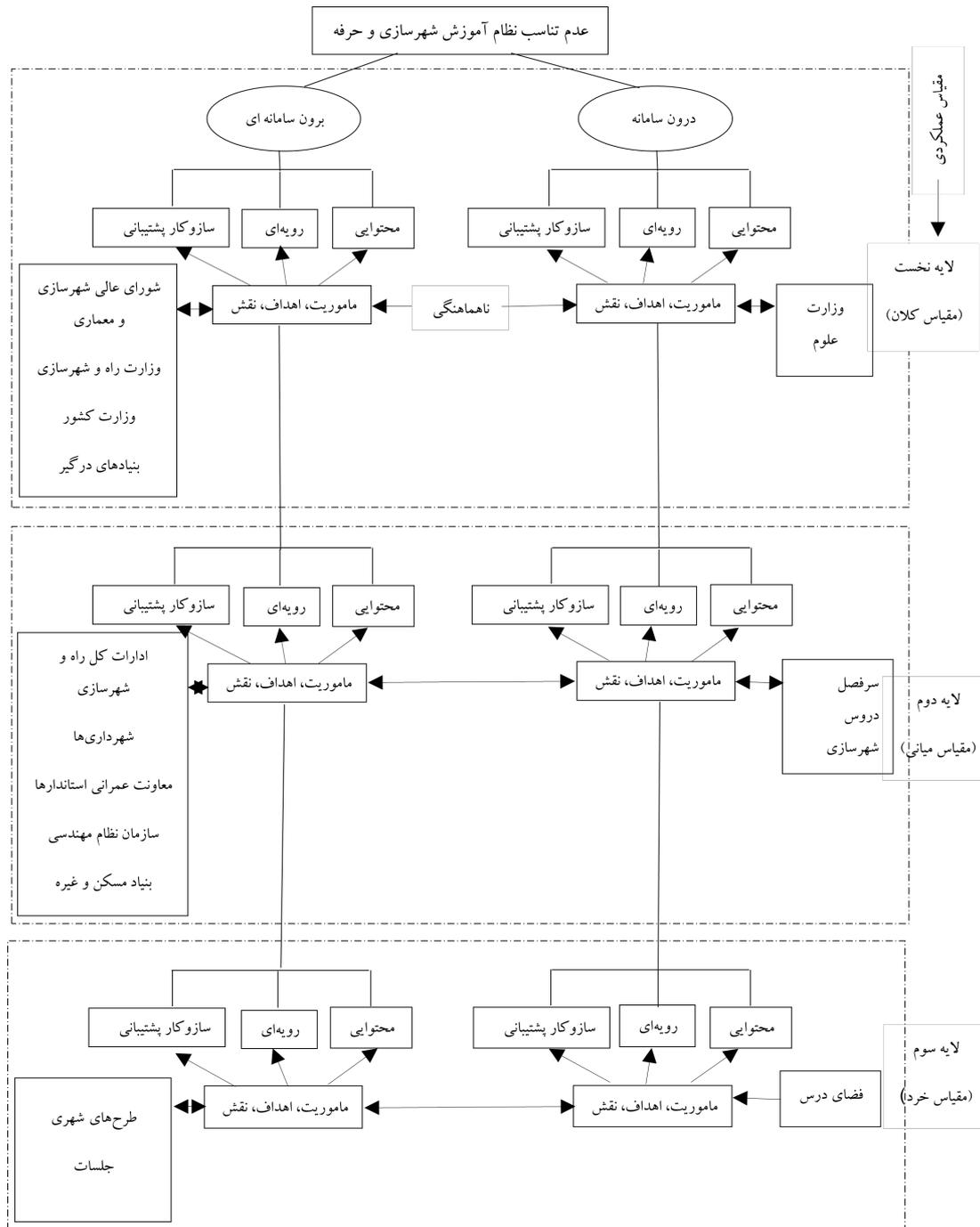
۴-۹- آسیب‌شناسی نظام آموزش برنامه‌ریزی شهری در تناسب با حرفه

بر اساس جمع‌بندی مطالعات و نتایج به‌دست آمده در بخش یافته‌های پژوهش، مطابق با نمودار ذیل می‌توان آسیب‌شناسی بروز چالش در موقعیت فعلی را در سه لایه به هم پیوسته با سه مقیاس عملکردی کلان، میانه و خرد دسته‌بندی نمود. در لایه اول که در سطح وزارت علوم و دانشگاه‌ها مطرح می‌شود، عملاً چارچوب‌سازی نظریه‌های آموزش مبتنی بر رویکرد کلان نظام آموزش عالی محقق می‌شود. عمده‌ترین بروز این چارچوب‌سازی نظری، منتج از اهداف، مأموریت‌ها و نقش آموزش عالی در جامعه کنونی خواهد بود و به صورت کلان برگرفته از همان چهار نسل

شکل ۲: آسیب‌شناسی سه سطحی در چالش عدم تناسب نظام آموزش برنامه‌ریزی شهری و نظام حرفه

شکل ۳: آسیب‌شناسی عناصر و مؤلفه‌ها در چالش عدم تناسب نظام آموزش برنامه‌ریزی شهری و حرفه

و ساختاری ضعیف بدنه حرفه، اعمال سلیقه شخصی و فردی، شرایط اقتصادی- معیشتی و غیره است و بخش دوم شکاف مربوط به نقاط ضعف ساختار و نظام آموزش شهرسازی و به‌طور خاص آموزش برنامه‌ریزی شهری در تناسب با حرفه است. در این مقاله به‌طور خاص بر روی نظام آموزش و چالش‌های معطوف به آن در تناسب با حرفه پژوهش انجام شده است. نتایج پژوهش حاکی از

۵. نتیجه‌گیری

همان‌طور که در طی مرور مقاله اشاره شد، شکاف بین آموزش و حرفه شهرسازی منتج از عوامل درونی و بیرونی متعددی است. بخشی از شکاف، مربوط به عوامل مداخله‌گری نظیر تاثیر هندسه قدرت و نظام سیاسی مترتب بر آن، اعمال نفوذ مدیریتی و حاکمیتی دستگاه‌های مرتبط با مدیریت شهری، چارچوب نهادی

مواجه با مسائل زمینه؛ عدم توجه کافی به تأثیر چارچوب کلان نظام آموزشی بر محتوای دروس، و عدم به‌روزرسانی این چارچوب در قالب دانشگاه نسل چهارم؛ عدم استفاده از ظرفیت نهادهای مردمی و غیرانتفاعی در حوزه اشتغال و توسعه اشتغال فارغ‌التحصیلان در این مراکز (البته این ظرفیت‌سازی از دانشگاه شروع می‌شود، به طوری که دروس توسعه نهادهای اجتماعی و مردمی بیش از یک دهه است که در محتوای آموزشی بسیاری از دانشگاه‌های جهان گنجانده شده است)؛ عدم توجه به محتوای نظریه سازنده‌گرایی در محتوای سرفصل دروس و نحوه برگزاری دروس، عدم وجود دروسی نظیر کارآموزی و کارورزی و عدم توجه کافی به مفاد مسئولیت اجتماعی در سطوح کلان دانشگاه تا محتوای نظام آموزش رشته برنامه‌ریزی شهری.

آنست که عمده‌ترین دلایل پیدا و پنهان محرک بروز چالش عدم تناسب نظام آموزش و حرفه در برنامه‌ریزی شهری شامل موارد ذیل است:

تأثیر شرایط زمانی متفاوت و عدم توجه به تغییرات نیازها؛ تأثیر شرایط مکانی متفاوت و عدم توجه به تغییرات نیازهای مکان؛ عدم هماهنگی نظام آموزش با نظام حرفه در سطوح کلان تا خرد؛ عدم به‌روزرسانی ساختار و سرفصل دوره آموزشی برنامه‌ریزی شهری؛ عدم توجه به مسائل زمینه در تدوین محتوا و سرفصل دروس؛ ارائه یک سرفصل مصوب و دیکته نمودن آن به همه دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی (با اهداف، نقش، زمینه و مقیاس عملکردی متفاوت)؛ تأثیر گستره زیاد نهادهای دخیل در حرفه و نیاز و نگرش متفاوت به داشته‌های فارغ‌التحصیل؛ عدم مسئولیت‌پذیری دانشگاه‌ها و گروه‌های شهرسازی در

تشکر و قدردانی

این مقاله هیچ حامی مالی و معنوی نداشته است.

تعارض منافع

این مقاله فاقد هرگونه تعارض منافی است.

تاییدیه اخلاقی

نویسندگان متعهد می‌شوند که کلیه اصول اخلاقی انتشار اثر علمی را براساس اصول اخلاقی COPE رعایت کرده‌اند و در صورت احراز هر یک از موارد تخطی از اصول اخلاقی، حتی پس از انتشار مقاله، حق حذف مقاله و پیگیری مورد را به مجله می‌دهند.

درصد مشارکت

نویسندگان اعلام می‌دارند به‌طور مستقیم در مراحل انجام پژوهش و نگارش مقاله مشارکت فعال داشته‌اند.

پی‌نوشت

1. Wagner
2. California
3. Cleveland
4. Toronto
5. McGill
6. UCL
7. Xi'an
8. Constructivism
9. Dewey, J & Piaget, J & Bruner, J.S & Vigotsky, L
10. Practice – Based Education
11. University Social Responsibility (USR)

فهرست منابع

- Afshar, Farokh. 2001. "Preparing planners for a globalizing world: The planning school at the University of Guelph." *Journal of Planning Education and Research* 20(3): 339-352. <https://doi.org/10.1177/0739456X0102000306>
- Ahmadabadi Arani, Najmeh, Mohsen Farahini Farahani, and Hamid Ahmadi Hedayat. 2016. "Reducing the gap between science and practice in education and training with emphasis on the views of Mulla Sadra and Mulla Ahmad Naraghi in the perspective of modern Islamic civilization." *The third national conference of modern Islamic civilization, Tehran*. <https://civilica.com/doc/812465>. [in Persian]
- Akbari, Hossein, Arash Kahraman, and Mohammad Mazhari. 2012. "Meta-analysis of the researches conducted in the field of travel satisfaction." *Iranian Journal of Social Studies* 6(3-4): 27-44. <https://www.magiran.com/p1143254>. [in Persian]
- Alexander, Ernest R. 2001. "What do planners need to know?" *Journal of Planning Education and Research* 20(3): 376-380. <https://doi.org/10.1177/0739456X0102000309>
- Alwandipour, Nina, Mustafa Abbas Zadeegan, and Masoumeh Sarbandi Farahani. 2015. "Introducing the educational approach of design-based planning in urban planning education." *Green architecture, sustainable architecture* 4: 33-49. <https://civilica.com/doc/681849/>. [in Persian]
- Azizi, Shadi. 2011. "The necessity of a flexible architecture education system in order to respond to the global and local challenges of sustainability." *City Identity* 4(7): 43-52. <https://civilica.com/doc/1004536/>. [in Persian]
- Babapur, Human, Zohre Davoodpur, and Maryam Moenyfar. 2022. "Analysis Of Effective Factors Of Power In Urban Development With FAHP Method, Case Study: Qazvin City 1978-2018)." *New attitudes in human geography* 14(3): 53-68. <http://noo.rs/PJpFH>. [in Persian]
- Babiker, Abdalla Yousif Nagwa. 2019. "Ajman University students' perspectives on university social responsibility: A field study". *Opcion* 35 (89): 11-32. <https://produccioncientificaluz.org/index.php/opcion/article/view/24403>
- Bahraini, Seyed Hossein, and Elham Fallah Manshadi. 2013. "An analysis of the most important skills of urban planners in Iran and the success of the undergraduate course in transferring these skills." *Journal of Fine Arts - Architecture and Urbanism* 19(4): 5-16. <https://doi.org/10.22059/jfaup.2015.55642>. [in Persian]
- Bahraini, Seyed Hossein, and Elham Fallah Manshadi. 2015. "An analysis on the necessity of urban planning bachelor course in Iranian universities." *City Identity* 10(2): 5-12. <https://www.magiran.com/p2284280>. [in Persian]
- Bahraini, Seyed Hossein, and Elham Fallah Manshadi. 2018. "Analysis of urban planning education in Iran and its relationship with the role of urban planning specialist." *City identity* 13(4): 5-16. <https://civilica.com/doc/980012/>. [in Persian]
- Bahraini, Seyyed Hossei, and Manouchehr Tabibiyan. 2007. "Evaluation of the urban planning doctoral course of Tehran University during the period 1373-83." *Fine arts magazine* 30: 13-22. <https://www.magiran.com/p422449>. [in Persian]
- Bahraini, Seyyed Hossein, and Manouchehr Tabibiyan. 2005. A Research Project For The Evaluation Of The Urban Planning Doctoral Course Of The University Of Tehran During The Period 1373-83: University of Tehran. [in Persian]
- Baldwin, Timothy T., and J. Kevin Ford. 1988. "Transfer of training: A review and directions for future research." *Personnel psychology* 41(1): 63-105. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6570.1988.tb00632.x>
- Barati, Nasser. 2006. "Challenges facing urban planning in Iran at the threshold of the 21st century." *Bagh Nazar* 3(3): 5-29. https://www.bagh-sj.com/article_70.html. [in Persian]
- Barati, Nasser, Maedeh Mohaghegh Montazeri, and Mohammad Nik Pima. 2018. "Rethinking the conceptual challenge between "program" and "plan" in the urban development discourse of Iran: from education to practice." *Danesh Shahrzazi* 3(4): 15-32. <https://www.doi.org/10.22124/upk.2020.14423.1289>. [in Persian]
- Bayer, Michael, Nancy Frank, and Jason Valerius. 2013. How to become a city builder. Translated by Seyyed Hossein Bahraini and Elham Fallah Monshadi. second edition ed. Tehran: Tehran University Publications. [in Persian]
- Bazargan, Abbas. 2012. *Educational evaluation*. Tehran: Samt Publications. [in Persian]
- Brooks, Kerry R., Barry C. Nocks, J. Terrence Farris, and M. Grant Cunningham. 2002. "Teaching for practice: Implementing a process to integrate work experience in an MCRP curriculum." *Journal of Planning Education and Research* 22(2): 188-200. <https://doi.org/10.1177/0739456X02238447>
- Budge, Trevor. 2009. "Educating planners, educating for planning or planning education: The never-ending story." *Australian Planner* 46(1): 8-13. <https://doi.org/10.1080/07293682.2009.9995283>
- Burayidi, Michael A. 1993. "Dualism and universalism: Competing paradigms in planning education?" *Journal of Planning Education and Research* 12(3): 223-229. <https://doi.org/10.1177/0739456X9301200306>
- Campbell, Heather. 2012. "Planning to change the world: Between knowledge and action lies synthesis." *Journal of Planning education and Research* 32(2): 135-146. <https://doi.org/10.1177/0739456X11436347>

- Chashmi Ahmadian, Mina, Kiyomarth Niazazri, and Mohammad Salehi. 2019. "Designing The Role Model of The Fourth Generation University in Order to Improve the Quality of Education and Research In Higher Education." *Ahvaz Soldier Education Development Journal* 11(4): 901-911. <https://doi.org/10.22118/edc.2020.241717.1477>. [in Persian]
- Coelho, Márcia, and Isabel Menezes. 2021. "University social responsibility, service learning, and students' personal, professional, and civic education." *Frontiers in Psychology* 12: 617300. doi: [10.3389/fpsyg.2021.617300](https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.617300). <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.617300>
- Connolly, T. M., and S. Farrier. 2021. *Leadership and Management Strategies for Creating Agile Universities: IGI Global*.
- Cook, Alison. 1999. "Undercurrents of change in planning education in Hong Kong." *Planning Practice and Research* 14(2): 247-249. <https://doi.org/10.1080/02697459915760>
- Denbow, Stefania A., and Thomas E. Nutt. 1973. "The current state of planning education." *Journal of the American Institute of Planners* 39(3): 203-209. <https://doi.org/10.1080/01944367308977856>
- Diaw, Kofi, Tumsifu Nnkya, and Vanessa Watson. 2002. "Planning education in sub-Saharan Africa: Responding to the demands of a changing context." *Planning Practice and Research* 17(3): 337-348. <https://doi.org/10.1080/026974502200005689>
- Domanski, D., M. Anderson, and S. Janz. 2019. "Bridging the gap between academia and practice: Social innovation through knowledge exchange." *11th ISIRC Conference in Glasgow*.
- Fallah Manshad, Elham. 2013. "Evaluating The Content Of Urban Planning Education With Emphasis On The Undergraduate Level." PhD, University of Tehran. [in Persian]
- Fathi, Mohammadreza. 2019. "Social constructivism theory and its implications for learning and teaching." *Research in humanities education* 4(3(Series 15)): 86-100. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.27172260.1398.5.15.8.8>. [in Persian]
- Fazel, Amir, Amin Reza Kamalian, and Roshan Aligoli. 2017. "Identifying the dimensions and components affecting the empowerment of university human resources with an emphasis on the third and fourth generation universities using the fuzzy Delphi approach: presenting a conceptual model." *Bimonthly Scientific-Research Strategies of Education in Medical Sciences* 10(6): 455-468. <http://edcbmj.ir/article-1-1199-fa.html>. [in Persian]
- Forester, John. 1989. *Planning in the face of power*. Berkeley: University of California Press.
- Frank, Andrea I. 2006. "Three decades of thought on planning education." *Journal of Planning Literature* 21(1): 15-67. <https://doi.org/10.1177/0885412206288904>
- Friedmann, John. 1996. "The core curriculum in planning revisited." *Journal of Planning Education and Research* 15(2): 89-104. <https://doi.org/10.1177/0739456X9601500202>
- Garretsen, H., I. Van De Goor, and D. Van De Mheen. 2021. "Dutch experiences in new partnerships between science and practice in health promotion: toward a fourth-generation university." *Health Promotion International* 1(9). <https://doi.org/10.1093/heapro/daab194>
- Goldstein, Harvey A., Scott Bollens, Edward Feser, and Christopher Silver. 2006. "An experiment in the internationalization of planning education: The NEURUS program." *Journal of Planning Education and Research* 25(4): 349-363. <https://doi.org/10.1177/0739456X05279277>
- HaghghatNayebi, Gholamreza. 2011. "Evaluation of the effectiveness of expert graduates of the Department of Urban Planning of Honar University during the years 1378-84." *Journal of architecture and urban planning* 6(3): 5-22. <https://www.magiran.com/p1161669>. [in Persian]
- Hambleton, Robin. 2006. "Purpose and collegiality in planning education: An international perspective." *Journal of Planning Education and Research* 26(1): 107-117. <https://doi.org/10.1177/0739456X06290936>
- Hamid, W. H. Wan, M. Z. Mat Saman, and M. S. Saud. 2012. "Exploring factors influencing the transfer of training using a grounded theory study: Issues and research agenda." *Procedia-Social and Behavioral Sciences* 56: 662-672. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.09.701>
- Hashemi, Seyyed Hamed, and Saida Pour Aminzad. 2011. "Analyzing the internal validation and evaluation model for quality assessment and assurance in the academic system." *The fifth conference on quality assessment in the university system, Tehran*. <https://civilica.com/doc/187988/>. [in Persian]
- Haskel, E. H. 2001. *Transfer of learning: Cognition, instruction, and reasoning*: Academic Press New York.
- Higgins, Marilyn, Elizabeth Aitken-Rose, and Jennifer Dixon. 2009. "The pedagogy of the planning studio: A view from down under." *Journal for Education in the Built Environment* 4(1): 8-30. <https://doi.org/10.11120/jebe.2009.04010008>
- Irvani, Shahin. 2008. *The Relationship Between Theory and Practice In Education*. Tehran: Scientific and Cultural Publications. [in Persian]
- Irvani, Shahin, and Khosrow Bagheri. 1999. "The gap between theory and practice in education." *Lecturer of humanities* 12: 39-52. <http://noo.rs/QhFMq>. [in Persian]

- Kapitulčinová, Dana, Alan AtKisson, Joanne Perdue, and Markus Will. 2018. "Towards integrated sustainability in higher education—Mapping the use of the Accelerator toolset in all dimensions of university practice." *Journal of Cleaner Production* 172: 4367-4382. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2017.05.050>
- Khatami, S. M., P. Boujari, and E. Ranjbar. 2022. "Toward a social responsibility-based model for urban design education." *URBAN DESIGN International*: 1-16. <https://doi.org/10.1057/s41289-022-00195-9>
- Khazni, Sabrieh, Marzieh Shaištefard, Mansoura Saeed al-Zhakrin, and Bahman Cheraghian. 2012. "Real and ideal organizational moral atmosphere from the point of view of nurses of teaching hospitals of Ahvaz University of Medical Sciences." *Iranian Journal of Medical Ethics and History* 6(2): 99-110. [in Persian]
- Klošterman, Richard E. 1992. "Planning theory education in the 1980s: Results of a second course survey." *Journal of Planning Education and Research* 11(2): 130-140. <https://doi.org/10.1177/0739456X9201100205>
- Kouatli, Issam. 2019. "The contemporary definition of university social responsibility with quantifiable sustainability." *Social responsibility journal* 15(7): 888-909. <https://doi.org/10.1108/SRJ-10-2017-0210>
- Kunzmann, Klaus R. 1999. "Planning education in a globalized world." *European Planning Studies* 7(5): 549-555. <https://doi.org/10.1080/09654319908720537>
- Lak, Azadeh, and Reihaneh Aghamolaei. 2022. "Evidence-based urban design studio: an action research approach." *Educational Action Research* 30(1): 107-123. <https://doi.org/10.1080/09650792.2020.1773889>
- Latif, Khawaja Fawad. 2018. "The development and validation of stakeholder-based scale for measuring university social responsibility (USR)." *Social indicators research* 140(2): 511-547. <https://doi.org/10.1007/s11205-017-1794-y>
- Mahgoub, Yasser. 2015. "Project based learning for urban design education: Resilient cities under rapid urban change, the case of Doha, Qatar." *2015 International Conference on Interactive Collaborative Learning (ICL)*. <https://doi.org/10.1109/ICL.2015.7318064>
- March, Alan, Anna Hurlimann, and Jennifer Robins. 2013. "Accreditation of Australian urban planners: Building knowledge and competence." *Australian Planner* 50(3): 233-243. <https://doi.org/10.1080/07293682.2012.745887>
- Mehdi, Reza. 2014. "The position of skill training in third generation universities." *Skill Education* 4(14): 103-117. <http://noo.rs/b4W1F>. [in Persian]
- Melsner, Nancy Armstrong. 2019. *Soft skills for children: A guide for parents and teachers*: Rowman & Littlefield Publishers.
- Ministry of Science, Research and Technology. 2012. Curriculum (Revised) Master of Urban Planning. Tehran: Special working group for architecture - urban planning. [in Persian]
- Ministry of Science, Research and Technology. 2020. *Revision of the curriculum of urban planning engineering*. Tehran: Special working group for architecture - urban planning. [in Persian]
- Mobini, Hossein, Fariba Qaraei, and Mitra Habibi. 2013. "Urban design workshops are the core of the field of case study education: comparing workshop topics and professional community priorities." *Journal of Architecture and Urbanism* 7(13): 93-112. <https://doi.org/10.30480/aup.2014.95>. [in Persian]
- Mohammadi, Maryam, and Hadi Pandar. 2021. "Pathology of the training program of the final urban design workshop based on the comparison of the skills needed in this profession and learned in the university." *Journal of Architecture and Urbanism* 14(32): 67-90. <https://doi.org/10.30480/aup.2021.3086.1638>. [in Persian]
- Ozawa, Connie P., and Ethan P. Seltzer. 1999. "Taking our bearings: Mapping a relationship among planning practice, theory, and education." *Journal of planning education and research* 18(3): 257-266. <https://doi.org/10.1177/0739456X9901800307>
- Pezzoli, Keith, and Deborah Howe. 2001. "Planning pedagogy and globalization: A content analysis of syllabi." *Journal of Planning Education and Research* 20(3): 365-375. <https://doi.org/10.1177/0739456X0102000308>
- Polat, Erkan, Ş Gülin Beyhan, Pervin Şenol, and Zeynep Peker. 2013. "The unity and (dis) integration in the education of architecture and urban and regional planning." *Procedia-Social and Behavioral Sciences* 89: 747-750. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.08.926>
- Pourghasemian, Hossein, and Gholam Reza Zarei. 2021. "Adaptivity of Learning Transfer from Theory to Practice: A Case Study of Second Language Writers." *Applied Research on English Language* 10(4): 1-38. <https://doi.org/10.22108/are.2021.126760.1675>
- Pourjafar, Mohammad Reza, Golareh Shah Hosseini, and Somia Ahani. 2015. "A meta-analysis on the structural-institutional challenges of the urban planning education system in Iran." *The 4th International Congress on Civil Engineering, Architecture and Urban Development*. <https://civilica.com/doc/619904/>
- Poxon, Jenny. 2001. "Shaping the planning profession of the future: the role of planning education." *Environment and Planning B: Planning and Design* 28(4): 563-580. <https://doi.org/10.1068/b2735>
- Razzaghi Asl, Sinai. 2011. "The Relationship Between Theory and Practice in The Education Of Basic Professions, A Case Study of The Profession-Knowledge of Urban Design." *Arman Shahr Architecture and Urbanism* 4(6): 21-26. https://www.armanshahrjournal.com/article_32668.html. [in Persian]

- Roya Sadeghi, Fereshte, Omid Dezhdar, Sara Jalalian, and Hossein Ardalani. 2019. "Explaining the "essence of design knowledge" from the perspective of constructivist learning." *Architecture and urban planning of Iran*. doi: [10.30475/isau.2020.222893.1373](https://doi.org/10.30475/isau.2020.222893.1373). [in Persian]
- Saif, Ali Akbar. 2016. *Modern Educational Psychology: Psychology of Learning and Education*. Tehran: Duran. [in Persian]
- Sajjadi, Seyyed Mehdi, and Solmaz Nourabadi. 2014. "An interdisciplinary look at education science, a suitable platform to reduce the gap between educational theory and practice." *The 13th Conference of the Iranian Curriculum Studies Association, Tehran*. [in Persian]
- Salimi, Javad. 2006. "A model for the external evaluation of the Department of Persian Language and Literature of Kurdistan University." Master, Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Tehran.
- Samanpour, Farshid, Naser Barakpour, and Manijeh Maghsoudi. 2017. "Academic Volunteer Services In A Transdisciplinary Environment; Report Of An Action Research In Urban Planning." *Quarterly Journal of Interdisciplinary Studies in Human Sciences* 11(1): 33-64. <https://doi.org/10.22035/isih.2019.2994.3330>. [in Persian]
- Sandercock, Leonie. 1998. *Making the invisible visible: A multicultural planning history*. Vol. 2. Univ of California Press.
- Simoni, Pionik, and Maryam Abbasi. 2022. "Evaluation of education from the point of view of professors and students in the Faculty of Architecture and Urban Planning of the University of Arts." *Journal of Architecture and Urbanism* 14(34): 5-24. <https://doi.org/10.30480/aup.2020.2886.1579>. [in Persian]
- Suhonen, Tuomo, and Hannu Karhunen. 2019. "The intergenerational effects of parental higher education: Evidence from changes in university accessibility." *Journal of Public Economics* 176: 195-217. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2019.07.001>
- Talebi, Zainab. 2015. "Examining the contemporary city in Iran with a focus on the role of urban planning profession and education." Ph.D. Thesis, Islamic Azad University Science and Research Unit.
- Talebi, Zainab, Habib Farah, and Iraj Itsam. 2016. "The position of social sciences in urban planning education; Developments and upcoming challenges." *Social Sciences* 11(39): 351-374. https://journals.iau.ir/article_538944.html. [in Persian]
- Talebi, Zainab, Farah Habib, and Iraj Itsam. 2015. "The necessity of workshop training in empowering urban planning students in the application of knowledge from the perspective of constructivist learning models." *Urban Management* 15(45): 57-72. <http://ijurm.imo.org.ir/article-1-1417-fa.html>. [in Persian]
- Walsh, T. Declan, Augusto T. Caraceni, Robin Fainsinger, Kathleen M. Foley, Paul Glare, Cynthia Goh, Mari Lloyd-Williams, Juan Nunez Olarte, and Lukas Radbruch. 2008. *Palliative Medicine E-Book*: Elsevier Health Sciences.
- Yalpanian, Ali, Zahra Sadat Saeedeh Zahrabadi, and Mostafa Behzadfar. 2016. "The Application Of The Management-Oriented Model (Cipp) In The Evaluation Of The Educational System Of Urban Planning In Iran." *Urban Management* 16(49): 5-25. <https://www.sid.ir/paper/92208/fa>. [in Persian]
- Yadegarzade, Banafshe, and Farshad Nurian. 2020. "Challenges Of Iran's Urban Planning Professional Organizations From The Point Of View Of Professionals, Case Study: Construction Engineering Organization." *Arman-shahr Architecture & Urban Development* 15(39): 253-265. <https://doi.org/10.22034/aaud.2019.160196.1752>. [in Persian]
- <https://priceschool.usc.edu/careers/>
- <https://wagner.nyu.edu/education/capstone>
- https://levin.csuohio.edu/sites/default/files/MUPD_CurriculumSheet2022.pdf
- <https://studentlife.utoronto.ca/program/cv-and-personal-statement-event/>
- [https://www.topuniversities.com/programs/canada/masters/urbanplanning?country=\[CA\]&study_level=\[3\]&subjects=\[510\]](https://www.topuniversities.com/programs/canada/masters/urbanplanning?country=[CA]&study_level=[3]&subjects=[510])
- [https://www.topuniversities.com/programs/canada/masters/urbanplanning?country=\[GB\]&study_level=\[3\]&subjects=\[510\]](https://www.topuniversities.com/programs/canada/masters/urbanplanning?country=[GB]&study_level=[3]&subjects=[510])
- [https://www.topuniversities.com/programs/unitedkingdom/masters/urbanplanning?country=\[CN\]&study_level=\[3\]&subjects=\[510\]&sorting=\[rankings_htol\]](https://www.topuniversities.com/programs/unitedkingdom/masters/urbanplanning?country=[CN]&study_level=[3]&subjects=[510]&sorting=[rankings_htol])
- https://www.mcgill.ca/study/2022-2023/faculties/engineering/graduate/programs/master-urban-planning-mup-urban-planning-non-thesis#mup-n_upl5_major_en
- <https://www.ucl.ac.uk/prospective-students/graduate/taught-degrees/urban-design-and-city-planning-msc#next-steps>
- <https://www.usnews.com/best-graduate-schools/top-public-affairs-schools/urban-policy-rankings>
- <https://www.xjtlu.edu.cn/en/study/masters/msc-urban-planning>

نحوه ارجاع به این مقاله

شریف‌نژاد، مجتبی، محمدرضا پورجعفر، و سید مهدی خاتمی. ۱۴۰۴. آسیب‌شناسی نظام آموزش برنامه‌ریزی شهری در ایران در تناسب با حرفه. نشریه معماری و شهرسازی آرمان‌شهر ۱۸(۵۲): ۱۳۵-۱۵۵.

DOI: 10.22034/AAUD.2024.436820.2861

URL: https://www.armanshahrjournal.com/article_227613.html

COPYRIGHTS

Copyright for this article is retained by the author(s), with publication rights granted to the Armanshahr Architecture & Urban Development Journal. This is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution License.

<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

